

BILDANDE AV NATURRESERVATET GÅRDsvIKSFJÄLLET, SÄFFLE, ARVIKA OCH GRUMS KOMMUN

Förslag till BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen de områden som avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Områdets exakta gränser har fastställts efter inmätning av Lantmäteriet.

Naturreservatets namn ska vara Gårdsviksfjället.

Syfte med reservatet

Naturreservatet Gårdsviksfjället bildas med syftet att bevara och utveckla biologisk mångfald i områden med värdefulla skogar. Områdena ska tillsammans med andra värdefulla skogar i det omgivande landskapet, ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av typiska växt- och djursamhällen. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökares upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

Syftet uppnås genom att yngre lövrika successioner inledningsvis restaureras genom olika skötselåtgärder såsom uthuggning och ringbarkning av barrträd, ringbarkning av lövträd, frihuggning av grova lövträd och igenläggning av diken. Äldre barrdominerade delar utvecklas fritt genom intern dynamik eller genom kontrollerade bränder.

Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras. Vidare görs vissa anordningar för att underlätta för friluftslivet.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5,6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla.

Föreskrifterna gäller inte de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Föreskrifterna gäller inte heller av Länsstyrelsen utförd eller beställd röjning av kulturlämningar under förutsättning att detta sker i samråd med reservatsförvaltaren.

Föreskrifterna gäller inte heller för den uppföljning av områdets skötsel och naturvärden eller av miljöns utveckling i stort, inklusive nödvändig provtagning och insamling av

bestämmingsmaterial, som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen eller Naturvårdsverket. Sådana undersökningar skall ske i samråd med reservatsförvaltningen.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. avverka träd och buskar eller ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika, dämna, leda bort vatten eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. använda eller sprida kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

Föreskrifterna A1 och A2 gäller inte underhåll av den allmänna väg med vägområde som löper genom området.

Föreskrifterna A1 och A2 gäller inte nyttjande och underhåll av befintlig skogsbilväg i området.

Föreskriften A1 gäller inte underhåll av befintliga ledningsgator.

Föreskriften A1 gäller inte kvistning eller röjning av klena träd och buskar med en grovlek upp till 5 cm strax ovan mark, för underhåll av befintliga jaktpass under förutsättning att det sker i samråd med reservatsförvaltningen.

Föreskriften A3 gäller inte eventuell nedläggning av markkabel inom vägområdet.

Föreskriften A4 gäller inte ersättning av befintliga jaktorn under förutsättning att detta sker i samråd med reservatsförvaltaren.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter förpliktas att tåla:

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets yttergränser enligt svensk standard 03 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats enligt karta, bilaga 4
3. anläggande, utmärkning och underhållande av led enligt den ungefärliga sträckning på karta, bilaga 4
4. uppsättande och underhåll av informationstavlor vid parkeringsplats, längs markerad led och vid kulturlämningar
5. utförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder av engångskaraktär för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, som innebär avverkning av planterad gran och tall, ringbarkning och igenläggning av diken, se snedstreckat område bilaga 4
6. utförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder som sker med glesa intervall för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, som innebär röjning av gran, se prickat område bilaga 4
7. utförande av naturvårdsinriktade och kontrollerade skogsbränningar

BESLUT

2012-09-03

Dnr: 511-468-2012

8. undersökningar av skogliga strukturer, djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive provtagning och nödvändig insamling av bestämningsmaterial

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet, samt om ordningen i övrigt inom reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. utan länsstyrelsens tillstånd samla in ryggradslösa djur, t ex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. utan länsstyrelsens tillstånd samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd, stående och omkullfallna träd och buskar
4. utan länsstyrelsens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar, i näringssyfte organiserat utnyttja området, samt för skolor och institutioner att regelbundet utnyttja området för att utföra vetenskapliga eller andra undersökningar

Föreskriften C3 gäller inte underhåll av jaktpass under förutsättning att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C3 utgör inte hinder för underhåll av väg med vägområde eller ledningsgator.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Naturreservatet Gårdsviksfjället
Län	Värmland
Kommun	Säffle, Arvika och Grums
Lägesbeskrivning	Ca 4,5 km sydväst Värmskogs kyrka
Församling/Socken	Gillberga, Stavnäs och Värmskog
Topografisk karta	10C NO
Ekonomisk karta	10C 8G
Naturgeografisk region	21 A
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder
Fastighetsknutna rättigheter som naturreservatet berör	Servitut Väg Värmskogs-Strand 1:17 17-R-540.1 Väg Värmskogs-Strand 1:13 17-VAÄ-435.1 Väg Gårdsviks fritidsområde 17-F-615.1 Parkering Gräsbråten 1785-10/10.A

	Väg Gräsbråten 1785-10/10B Rättigheter Ledningsrätt starkström 17-Å-4692.1 Ledningsrätt kommunikationsledning (Gillberga fiber ek. förening)
Fastigheter	Gårdsvik 1:3, Skårstorp 2:3, Värmskog-Strand 1:52, del av Skårstorp 1:6 och del av Värmskog-Strand 1:3
Areal	158 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Skogsstyrelsen avgränsar några nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt under den ordinarie nyckelbiotopsinventeringen på 1990-talet. 2004 görs en fördjupad inventering av samma myndighet med fokus på naturvärden knutna till lövskog. Länsstyrelsen genomför en fördjupad inventering under 2005 med syfte att utreda skyddsbehov. Länsstyrelsen finner området skyddsvärt och inleder diskussion om reservatsbildning med berörda markägare. Sommaren 2006 köper Naturvårdsverket en större fastighet som både berörs av reservatsförslaget samt delar utanför som kommer att användas vid bytesaffärer. Vid detta inköp upptäcks ytterligare ett värdefullt område öster om Gräsbråten mot Värmeln som även det kommer att ingå i naturreservatet. Under 2008 och 2009 tecknas ett antal köpeavtal, ett intrångsavtal samt två bytesaffärer. Avtal saknas ännu på Värmskogs-Strand 1:3. NAISvefa har anlåtits för värdering och förhandling.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

SGU (Sveriges geologiska undersökning) föreslår förbättringar i skötselplanens beskrivning av områdets geologiska karaktär. Inga andra synpunkter har inkommit till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen har justerat skötselplanen efter SGUs förslag angående beskrivningen av geologin.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Gårdsviksfjället ligger i huvudsakligen i Säffle kommun men berör även Arvika och Grums kommun. Området är fördelat på två delområden som båda gränsar till Lilla Värmeln i öster. Gårdsviksfjällets höjdpåta angränsar till Gillbergadalen i väster.

BESLUT

2012-09-03

Dnr: 511-468-2012

Traktens omgivningar karaktäriseras av sjörikt landskap med lövrika blandskogar, frodiga produktionsskogar med gran och ofta strandnära klibbalkärr och björksumpskogar. Ansamlingar av ur naturvårdssynpunkt värdefulla lövskogar finns här och var i trakten, bl.a. kring Strand, Björnö och Stömne. Strax norr om Gårdsvik har Bergvik Skog AB avsatt ca 145 hektar lövrik skog som ska skötas helt efter den vitryggiga hackspettens krav.

Själva Gårdsviksfjället består av en talldominerad höjdplatå som reser sig 190 meter över havet. I öster blir terrängen brant och blockig. Andelen gran och lövinslag ökar. Vissa rikare stråk i berggrunden skapar rik flora där kalkgynnade arter som blåsippan, hassel och lind förekommer. Öster om fjället är Gårdsviksmossen belägen. Denna har dikats och spår efter bete/slåtter och torvbrytning finns. Centrala delen av mossen domineras av skvatramtallskog medan mossens yttre delar består av naturskogsartad lövsumpskog.

I norr binds mossen samman med Gårdsviksfjället med en medelålders skog med åtminstone 50 % lövinblandning. Denna del är övervägande frisk men fuktiga och blöta källpåverkade partier förekommer. Med aktiva naturvårdsåtgärder finns här mycket stor potential att skapa höga naturvärden knutet till lövskog.

I sydost finns ett delområde som vetter mot Lilla Värmeln och består av ett löv- och ett barrskogsområde. I det lövdominerade området genomförde skogsstyrelsen naturvårdsskötsel i form av uthuggning av gran och ringbarkning efter att ha tecknat naturvårdsavtal med förre markägaren. Barrskogsområdet består huvudsakligen av gammal granskog med relativt hög bonitet och spridd förekomst av död ved.

Det huvudsakliga naturvärdet inom naturreservatet är de höga ornitologiska värden i form av rik lövskogsberoende fågelfauna som förekommer i området. *Vitryggig hackspett* konstaterades häcka 2003 men arten finns sannolikt inte kvar i området trots att skogens kvalitéer är ännu bättre idag. *Mindre hackspett* och *gråspett* noteras regelbundet. Vidare förekommer *tretåig hackspett* och de vanligare lövknutna fågelarterna *gröngöling*, *stjärtmes*, *entita* och *järpe*. Även fynd av *mindre flugsnappare* gjordes för några år sedan i kanten av Gårdsviksmossen.

Vidare finns en hel del krävande kryptogamer och även några intressanta insektsarter är noterade. Relativt allmän verkar *jättesvampmalen* vara som lever i vitrötad lövved. Kryptogamfynden är främst koncentrerade till Gårdsviksfjället och dess branta östsluttning där flertalet olika växtplatser erbjuds. Här finns både solexponerade lodräta bergväggar och skuggiga skrymslen vilket skapar många olika nischer för flera arter med olika krav. Vidare finns död ved, grova och gamla träd vilket också bidrar till flertalet artförekomster. Exempel på intressanta arter är *gränsticka*, *violettblå tagellav*, *dvärgbägarlav* och *kandelabersvamp*.

Motiv till skydd

Genom en reservatsbildning vid Gårdsviksfjället bevaras en äldre, lövdominerad sumpskog, lövrik bergbrant samt gammal tall- och granskog med strukturer som död ved, beskuggade lodytor, gamla träd och grov asp. Vidare skapas det goda förutsättningar att genom naturvårdande skötsel utveckla de redan befintliga naturvärdena knutet till lövskog.

Området hyser ett antal signal- och rödlistade arter, vilkas förekomst indikerar skyddsvärd skog. Länsstyrelsen jobbar utifrån en nationell strategi för skydd av skog. Enligt den ska man prioritera områden med höga värden på beståndsnivå, områden med hög funktionalitet, d.v.s. områden som genom sin form, storlek eller närhet till liknande miljöer har stor sannolikhet att på sikt bevara de arter som man avser att skydda, samt områden där skogen tillhör en prioriterad skogstyp. Reservatet ligger inom en utpekad lövskogstrakt, vilket ökar sannolikheten att lövskogsberoende arter kan finnas kvar i området.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer och besöksvärde endast kan bevaras och utvecklas genom att det undantas från skogsbruk och andra arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreservatet Gårdsviksfjället är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar" och är en del av arbetet i miljökvalitetsmålet "Ett rikt växt- och djurliv". Beslutet följer även de riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Vidare är bidrar naturreservatet till en del av uppfyllandet av *Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett och dess livsmiljöer*.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte för allmänintresset, samtidigt som markägarna genom intrångsersättning och köp har kompenserats för sin ekonomiska förlust.

Upplysningar

Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

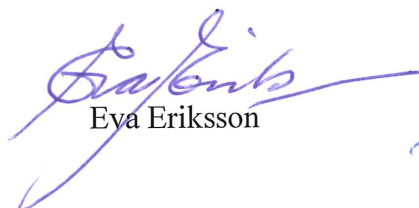

Länstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Eftersom området syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6, 10 och 29 §§ skogsvårdslagen ska inte tillämpas inom naturreservatet (se 4 § skogsvårdslagen). Det ansvar som markägaren har enligt skogsvårdslagen är efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 6

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Eva Eriksson. Föredragande har varit naturvårdshandläggare Fredrik Wilde. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson, antikvarie Fredrik Berg, enhetschef Anders Walldorf, avdelningschef Torben Ericson samt länsråd Björn Sandborgh.

Eva Eriksson

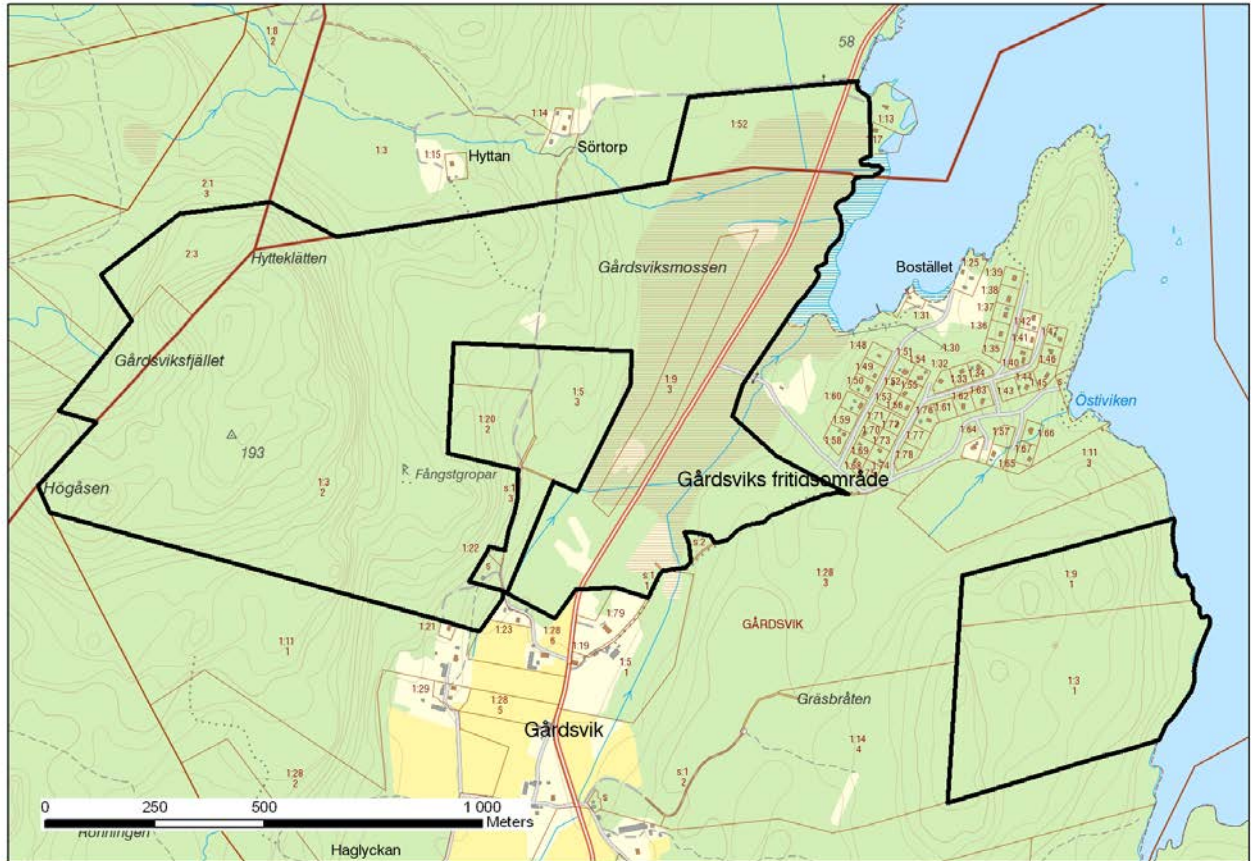
Fredrik Wilde

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Karta skötselåtgärder
5. Skötselplan

Sändlista remiss

Anders Kisterud, Stömne Lycke, 671 95 KLÄSSBOL (delgivning)
Anna-Britta Olsson, Stömne Nyhem, 671 95 KLÄSSBOL (delgivning)
Gårdsviks jaktklubb, c/o Lennart Johansson, Brånegatan 7, 664 33 GRUMS (delgivning)
Tord Svensson, Norrgården, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER (delgivning)
Strands Jaktklubb, c/o Sven Nordling, Prästbol Rosenhill, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Föreningen Gårdsviks Fritidsområde, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER (delgivning)
Peter Axelsson, Vegerbol Sörtomta 1, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Mats Axelsson, Degerbyn Tallåsen, 664 92 VÄRMSKOG (delgivning)
Peter Olsson, Klövervägen 4, 652 30 KARLSTAD (delgivning)
Hilding Johansson, Brännmyrsgatan 43, 654 69 KARLSTAD
Ingegerd Blixt, Näckens väg 5, 653 45 KARLSTAD
Birgith & Kjell Skog, Gårdsvik N. Västgården, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Sigrid Kisterud, Kisteruds Gård, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Karl Kisterud, Kisterud Djupmansstugan, 661 95 VÄRMLANDS NYSÄTER
Säffle Kommun, Bengt Persson, Kanaltorget 1, 661 80 SÄFFLE
Arvika Kommun, 671 81 ARVIKA
Grums Kommun, 664 80 GRUMS
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Trafikverket Region Väst, 781 89 BORLÄNGE
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD
Sveriges geologiska undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD
Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Björn Arvidsson, Lignellsgatan 3A, 654 63
KARLSTAD
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA
Jägareförbundet Värmland, Strågatan 3, 653 43 KARLSTAD
LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2⁴tr, 652 26 KARLSTAD
Samhällsbyggnadsenheten
Lantbruksenheten

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Beslutskarta för naturreservatet Gårdsviksfjället (heldragen svart linje)

Copyright Lantmäteriverket 2009, dnr 106-2004/188

Översiktskarta för naturreservatet Gårdsviksfället (streckat område)

**Områdesbeskrivning Gårdsviksfjällets naturreservat,
Säffle, Arvika och Grums kommun**

Bakgrund

Inom ramen för de av riksdagen 16 antagna miljö kvalitetsmålen, ingår som ett delmål i miljömålet *levande skogar* att undanta ytterligare skyddsvärd skog från skogsbruk. Länsstyrelsen arbetar med att skydda en del av dessa skogsområden genom att bilda naturreservat. Idag är ca en halv procent av länets produktiva skogsmark undantagen skogsbruk i naturreservat.

Vid utpekandet av nya förslag på naturreservat prioriterar Länsstyrelsen områden med:

- höga naturvärden, t.ex. förekomst av hotade arter och ovanliga skogliga strukturer
- skogar som är kraftigt underrepresenterade på regional och nationell nivå inom dagens redan skyddade areal
- områden där reservatet kompletterar redan befintliga avsatta skogsområden, både statligt skyddade och frivilligt avsatta
- områden som ingår i en s.k. *värde trakt* där ett kluster av värdefulla områden förekommer i landskapet.

Gårdsviksfjället uppnår samtliga ovan uppräknade kriterier. Området innehåller rödlistade arter och de viktigaste utgörs av krävande lövskogsberoende arter, t.ex. mindre hackspett och tidigare även vitryggig hackspett. Strax norr om reservatsförslaget har Bergvik Skog AB avsatt ca 145 hektar skog som ska skötas helt efter den vitryggiga hackspetten krav. Här har bl.a. omfattande ringbarkningsåtgärder genomförts med några års mellanrum för att snabbt öka andelen död lövved. Vidare har Skogsstyrelsen bildat naturvårdsavtal i anslutning till området och i trakten i stort finns flertalet naturvårdsavtal, biotopskydd och ytterligare frivilligt avsatta områden på Bergvik Skogs marker.

Allmän beskrivning

Förslaget omfattar totalt drygt ca 158 hektar fördelat på två delområden och utgörs huvudsakligen av friska – blöta lövdominerade bestånd, friska äldre granskogar och magrare tallbestånd. Längst i öster är Gårdsviksmossen belägen. Denna har dikats och spår efter bete/slätter och torvbrytning finns. Centrala delen av mossen domineras av skvatramtallskog medan mossen yttre delar består av lövsumpskog. I norr binds mossen samman med Gårdsviksfjället med en medelålders skog med åtminstone 50 % lövinblandning. Denna del är övervägande frisk men fuktiga och blöta källpåverkade partier förekommer. Med aktiva naturvårdsåtgärder finns här mycket stor potential att skapa höga naturvärden knutet till lövskog.

Gårdsviksfjället består av en östvärd bergbrant där hög lövandel finns strax nedanför och i branten. Längre upp på ”fjället” tar hällmarkstallskogen över men även här finns bitvis stort inslag av löv, främst asp.

I sydost finns ett delområde som vetter mot Lilla Värmeln och består dels av ett löv- och ett barrskogsområde. I det lövdominerade området genomförde skogsstyrelsen lövskogsrestaurering i form av granuthuggning och ringbarkning efter att ha tecknat naturvårdsavtal med förre markägaren. Barrskogsdelen består huvudsakligen av gammal granskog med relativt hög bonitet och spridd förekomst av död ved. Dessa fastigheter köptes in av Naturvårdsverket för att använda som bytesmark och ovan nämnda delar kommer att ingå i det framtida naturreservatet medan resterade delar används som bytesmark.

Naturvärden och skyddsmotiv

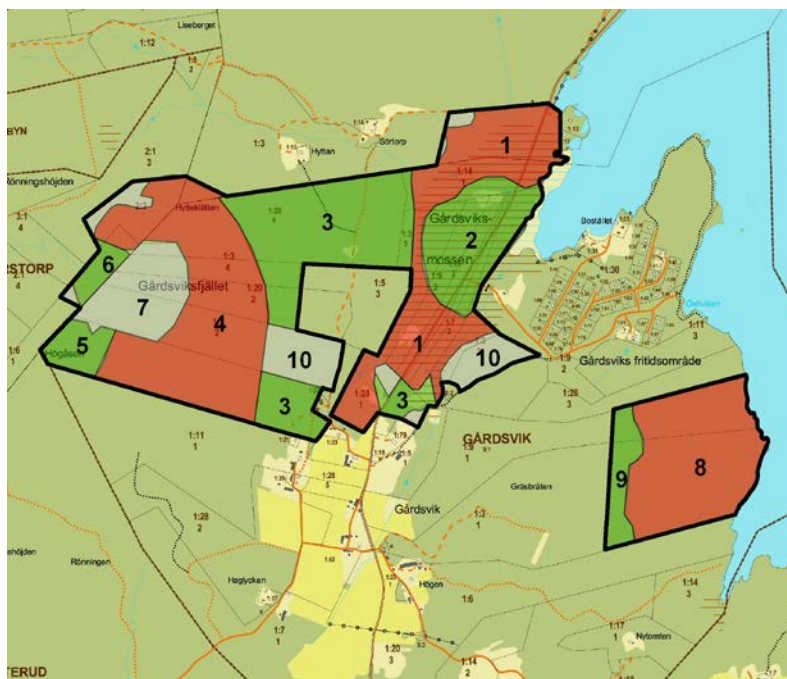
Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är de höga ornitologiska värden i form av rik lövskogsberoende fågelfauna som förekommer i området. *Vitryggig hackspett* konstaterades häcka 2003. Artens nuvarande förekomst i området är okänd. *Mindre hackspett*

noteras regelbundet. Även fynd av *mindre flugsnappare* gjordes för några år sedan i kanten av Gårdsviksmossen. Mer allmänna lövknutna fåglar som *stjärtmes*, *entita*, *gröngöling* häckar med flera par. *Järpe* har hörts pipa i den täta lövskogen nedanför Gårdsviksfjällets brant och i sumpskogen kring Gårdsviksmossen.

Vidare finns en hel del krävande kryptogamer och även några insektsarter är noterade. Kryptogamfynden är främst koncentrerade till Gårdsviksfjället och dess branta östsluttning där flertalet olika växtplatser erbjuds. Här finns både solexponerade lodräta bergväggar och skuggiga skrymslen vilket skapar många olika nischer för flera arter med olika krav. Vidare finns död ved, grova och gamla träd vilket också bidrar till flertalet artförekomster. Några exempel på arter är *liten hornflikmossa*, *grön sköldmossa*, *dvärgbägarlav*, *skrovellav* och *gränsticka*. De intressantare vedlevande insekter som hittills hittats är *Ipidia binotata* (en glansbagge) som utvecklas under barken på döda barr och lövträd, *asppraktbagge* som är beroende av solexponerad och grovbarkig asp, *myskbock* som lever i grövre solexponerade sälgar samt *jättesvampmal* som är beroende av stor mängd fnösktickerötad lövved. Den sistnämnda arten är därför en god indikator på höga naturvärden knutna till lövskog på landskapsnivå. På flera ställen kan också hackmärken ses efter födosökande hackspettar som bl.a. ätit *kamelstekel* på döda klubbalar. På klena aspar finns också de karaktäristiska djupa hackmärkena efter spettar som letat *stor aspvadbock*.

Funktionsindelning

Reservatsförslaget har delats in i olika delområden utifrån deras funktion ur naturvårdssynpunkt. Karta över funktionsindelning med förklaring och beskrivna delområden finns längst bak. De har varierande naturvärden och föreslås också få olika skötselriktningar. Av den totala arealen på 158 hektar utgör andelen värdekärna ca 82 hektar. Utvecklingsmarken består dels av blandskog där gran bör avverkas och sedan föryngras naturligt med löv och dels av den äldre tallskogen centralt på Gårdsviksmossen. Denna areal uppgår till ca 51 hektar. Arronderingsmarken består främst av hyggen, ungskogar, granplanteringar och äldre produktionsskog utan naturvärden i dagsläget.

Karta över beskrivna delområden samt funktionsindelning.

Röd = värdekärna, grön = utvecklingsmark, grå = arronderingsmark.

	hektar	%
Total areal	150	100
Värdekärna	82	55
Utvecklingsmark	51	35
Arronderingsmark	16	10

Tabell över arealer på respektive delområden enligt funktionsindelningen.

Beskrivning av delområden

Området har delats in i 10 olika delområden. För mål och åtgärder hänvisas till skötselplanen. Nedan beskrivs varje delområde med avseende på karaktär, naturvärde och artfynd (signal- och rödlistade insekter, kärlväxter och kryptogamer samt vissa fåglar). De arter som är rödlistade är försedda kategoriförkortning efter det latinska namnet. Kategorierna och namnen följer *Rödlistade arter i Sverige 2010* (Gärdenfors, U. (red.) 2010, ArtDatabanken, SLU Uppsala).

Fnösktickeangripen björk där hackspettar har hackat fram larver av jättesvampal. Bilden är från 2002, delområde 1.

Delområde 1, värdekärna, 25,8 hektar

Delområdet utgör Gårdsviksmossens yttre delar där skogstypen domineras av fuktig – blöt sumpskog som domineras av glasbjörk. Även rena alskogar förekommer, t.ex. i norra delen som gränsar mot Lilla Värmeln. Inslag av sälg, asp, jolster, gran och tall. Både i norra och södra delen finns täta videsnår och öppna små våtmarksytter. Skogen är mestadels medelålders mellan 50 – 70 år. Vissa yngre stamtäta bestånd finns också. Sumpskogen innehåller relativt gorr om död ved, främst grövre död björk men även klenare klibbal som självgallarar. Grantorrträd finns på flera ställen i den yttre mosselaggen. Sumpskogen är sannolikt av sekundär typ då området troligen har varit bete/slättermark tidigare. Flertalet diken förekommer.

Arter

Mindre hackspett *Dendrocopos minor* NT
Entita *Parus palustris*
Ipidia binotata (glansbagge) NT

Jättesvampmal *Scardia boletella* NT
Strutbräken *Matteuccia struthiopteris*
Källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides*

Stamtät lövsumpskog med ökande självgallring. Delområde 1.

Delområde 2, utvecklingsmark, 13,5 hektar

Gårdsviksmossens centrala del består av en utdikad mosse där tall med skvattram i fältskiktet dominerar. Spritt i området finns äldre tallar som fått ökad tillväxt i och med dikningen och har därför en krum senvuxen krona nertill och upptill en mer snabbvuxen rak krona.

Delområde 3, utvecklingsmark, 29,7 hektar

Ett större blandskogsområde beläget mellan Gårdsviksmossen och Gårdsviksfjället och har således en nyckelroll i den framtida utvecklingen i området. Delområdet består av övervägande frisk granskog med stort inslag av björk. På några ställen finns aspkoncentrationer på bergig mark samt hållmarktallskog med riklig underväxt av enbuskar. På några ställen finns också källdrag där klippal förekommer. Död ved förekommer endast i begränsad mängd i dagsläget. Stor potential att skapa höga naturvärden inom en snar framtid genom aktiva naturvårdsåtgärder.

Arter

Gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*
Rostfläck *Arthonia vinosa*
Glansfläck *Arthonia spadicea*
Blåsippa *Hepatica nobilis*

Ipidia binotata NT (en glansbagge)
Gonotropis dorsalis NT (en plattnosbagge)
Platysoma lineare NT (en skalbagge)

Asp dominerar på vissa hållmarkspartier inom delområde 3.

Delområde 4, värdekärna, 34 hektar

Värdekärna på ca 34 hektar och består av Gårdsviksfjällets branter och sluttningar. Den östvända branten innehåller de högsta naturvärdena då flertalet olika växtplatser för krävande arter förekommer. Stort innehåll av lodräta bergväggar, blockmarker, gamla träd och död ved. Fläckvis rik hänglavförekomst i norra delen vid Hytteklätten där granen dominerar. Strax ovanför branten där terrängen flackar ut något, finns en hållmarkstallskog med bitvis rikligt enbuskskikt och ljung i fältskiktet. Här och var finns lövkoncentrationer av främst asp. Denna andel ökar söderut där ren aspskog med inslag av tall, gran, sälg, björk och enbuskar breder ut sig. Nära Högåsen förekommer rikligt med medelgrova, halvdöda sälgar av stort värde för insekter och fåglar. Död ved förekommer i varierad mängd även här.

Arter

Jättesvampmal *Scardia boletella* NT
Myskbock *Aromia moschata*
Asppraktbagge *Poecilota variolosa* NT
Bronshjon *Callidium coreaceum*
Blåsippa *Hepatica nobilis*
Aspgelélav *Collema subnigrescens* NT
Skrovellav *Lobaria scrobiculata* NT
Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* NT
Kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri*
Bårdlav *Nephroma bellum*
Stuplav *Nephroma parile*
Grynig filtlav *Peltigera collina*
Dvärgtufs *Leptogium teretiusculum*
Koralllav *Sphaerophorus globosus*
Skinnlav *Leptogium saturninum*
Norrlandslav *Nephroma arcticum*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*

Gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* NT
Rävticka *Inonotus rheades*
Vedticka *Phellinus viticola*
Barkticka *Oxyporus corticola*
Vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum* NT
Liten hornflikmossa *Lophozia ascendens* NT
Asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum*
Grov fjädermossa *Neckera crispa*
Platt fjädermossa *Neckera complanata*
Klippfrullania *Frullania tamarisci*
Krusig ulota *Ulotia crispa*
Guldlockmossa *Homalothecium sericeum*
Blåmossa *Leucobryum glaucum*
Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*
Fällmossa *Antitrichia curtipendula*
Stubbspretmossa *Herzogiella seligeri*

Gårdsviksfjället innehåller bl.a. gles hållmarkstallskog med bitvis stort innehåll av gammeltallar och lövträd samt stamtät aspskog. Tunt jordtäckte och självgallring har skapat en hel del död ved.

Delområde 5, utvecklingsmark, 3,7 hektar

Äldre barrskogsområde på Högåsen som utgörs främst av hållmarkspartier med tall och enstaka gran och björk. Spridd död ved i form av grantorrträd och enstaka död björk förekommer.

Arter

Bronshjon *Callidium coreaceum*

Delområde 6, utvecklingsmark, 2,2 hektar

Blandskog bestående av gran, björk och tall. Norra delen är yngre stamtät björkskog med bitvis kraftig konkurrens med gran.

Delområde 7, Arronderingsmark, 16,2 hektar

Arronderingsmark fördelat på fem olika delområden i reservatsförslagets ytterkanter. Den större arealen finns på Gårdsviksfjällets höjdplatå där skogen är medelålders och kulturpåverkad genom skogsbruksåtgärder. Bitvis en hel del björk förekommer vilket ger viss utvecklingspotential i framtiden mot högre naturvärde.

Delområde 8, Värdekärna/utvecklingsmark, 22,5 hektar

Västra delen består av en näringsrik granskog i östsluttning med bitvis stort inslag av grova lövträd, främst asp och björk. Visst inslag av tall förekommer och då främst i västra delen. En hel del barkborre angripna granar förekommer i östra delen av granskogen. Vårvintern 2012 observerades hane och hona tretåig hackspett på födosök här. Längre österut ner mot Värmeln finns en nyligen naturvårdsåtgärdad lövskog där gran avverkats och död ved har skapats genom ringbarkning och maskinell högkapning.

Västra delen utgörs av gammal granskog med spridda partier rika på död ved, medan östra delen är lövdominerad efter en naturvårdsåtgärd där gran avverkades.

Arter

Jättesvampmal *Scardia boletella* NT
Knärot *Goodyera repens* NT
Grönpyrola *Pyrola chlorantha*
Blåsippa *Hepatica nobilis*
Dvärghäxört *Circaea alpina*
Veckticka *Antrodia pulvinascens* NT
Kandelabersvamp *Clavicornia pyxidata* NT
Tallticka *Phellinus pini* NT
Tickmussling *Antrodia heteromorpha*
Rävticka *Inonotus rheades*

Dropptaggsvamp *Hydnellum ferrugineum*
Källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides*
Stubbspretmossa *Herzogiella seligeri*
Asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum*
Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*
Violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* NT
Aspigelélav *Collema subnigrescens* NT
Bårdlav *Nephroma parile*
Sinnlav *Leptogium saturninum*

Delområde 9, Utvecklingsmark, 4,3 hektar

Delområdet består i norra delen av ung blandskog med stort innehåll av björk samt bitvis planterad gran. I söder gles blandskog som domineras av äldre tall samt mer eller mindre kalt hygge.

Delområde 10, Arronderingsmark, 12 hektar

Delområdet är uppdelat på två områden. I båda fallen består de av planterade barrskogar i gallringsålder. Skogen bör avverkas med efterföljande självföryngring.

Artlista

Nedan förtecknas de signalarter (arter som signalerar höga naturvärden enl. Skogsstyrelsen), rödlistade arter eller i övrigt naturvårdsintressanta arter som noterats på Gårdsviksfjället och Gårdsviksmossen under de senaste tio åren. Rödlistade arter anges med förkortning av hotklass enligt ArtDatabankens rödlista från 2010. Lavar och vedsvampar är någorlunda väl eftersökta medan t.ex. övriga svampar, mossor och insekter i betydligt mindre omfattning.

Fåglar

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* CR
Mindre hackspett *Dendrocopos minor* NT
Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* NT
Mindre flugsnappare *Ficedula parva* NT

Insekter

Ipidia binotata NT (en glansbagge)
Jättesvampmal *Scardia boletella* NT
Asppraktbagge *Poecilonota variolosa* NT
Myskbock *Aromia moschata*
Bronshjon *Callidium coreaceum*

Kärlväxter

Blåsippa *Hepatica nobilis*
Gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*
Knärot *Goodyera repens* NT
Dvärghäxört *Circaea alpina*
Grönpyrola *Pyrola chlorantha*
Strutbräken *Matteuccia struthiopteris*

Lavar

Violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* NT
Aspgelélav *Collema subnigrescens* NT
Dvärgbägarlav *Cladonia parasitica* NT
Skrovellav *Lobaria scrobiculata* NT
Skinnlav *Leptogium saturninum*
Bårdlav *Nephroma bellum*
Stuplav *Nephroma parile*
Grynig filtlav *Peltigera collina*
Dvärgtufs *Leptogium teretiusculum*

Rostfläck *Arthonia vinosa*
Glansfläck *Arthonia spadicea*
Korallav *Sphaerophorus globosus*
Norrlandslav *Nephroma arcticum*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*

Svampar

Gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* NT
Tallticka *Phellinus pini* NT
Kandelabersvamp *Clavicornia pyxidata* NT
Veckticka *Antrodia pulvinascens* NT
Tickmussling *Antrodia heteromorpha*
Rävticka *Inonotus rheades*
Droptaggsvamp *Hydnellum ferrugineum*
Vedticka *Phellinus viticola*
Barkticka *Oxyporus corticola*

Mossor

Vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum* NT
Liten hornflikmossa *Lophozia ascendens* VU
Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*
Asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum*
Källpraktmossa *Pseudobryum cinclidioides*
Grov fjädermossa *Neckera crispa*
Platt fjädermossa *Neckera complanata*
Klippfrullania *Frullania tamarisci*
Krusig ulota *Ulota crispa*
Guldlockmossa *Homalothecium sericeum*
Blåmossa *Leucobryum glaucum*
Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*
Fällmossa *Antitrichia curtispindula*
Stubbspretmossa *Herzogiella seligeri*

Uppgiftslämnare: Roger Gran, Fredrik Wilde, Thomas Appelqvist och Sebastian Kirppu.

Text och foto: Fredrik Wilde 2012.

Förklaring av funktionsindelning:

Värdekärna - röd

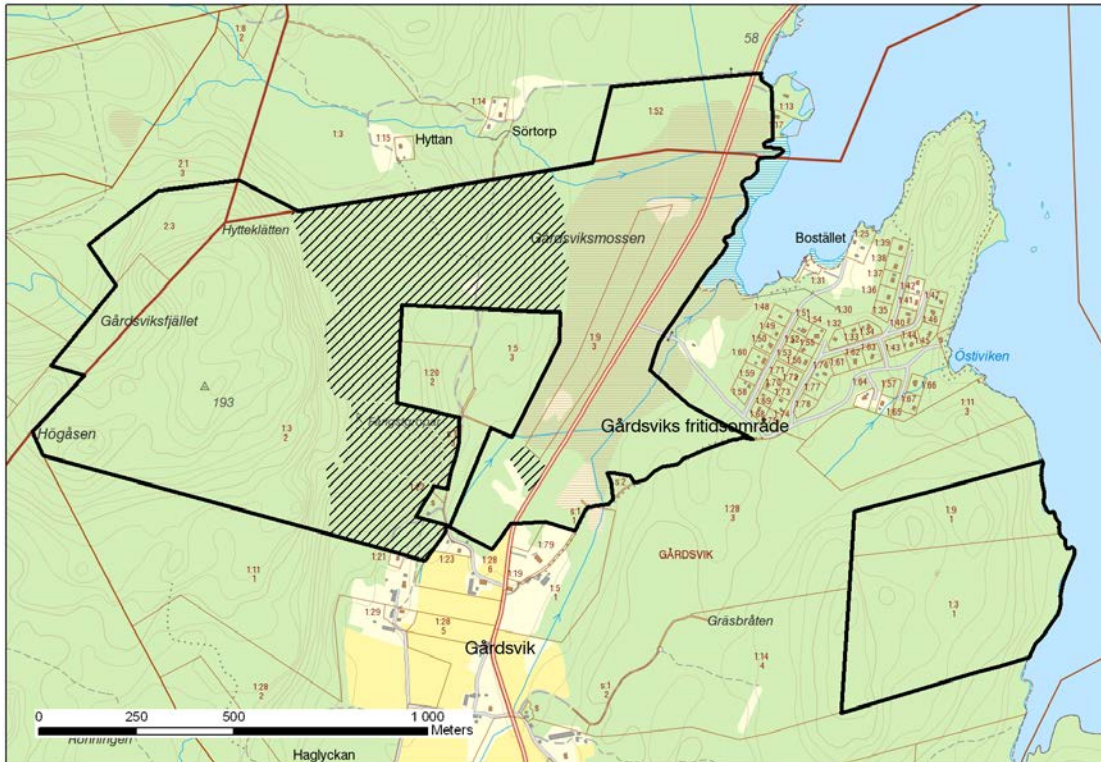
Ett sammanhängande naturområde som bedömts ha stor betydelse för flora och fauna och/eller är en prioriterad naturtyp.

Utvecklingsmark - grön

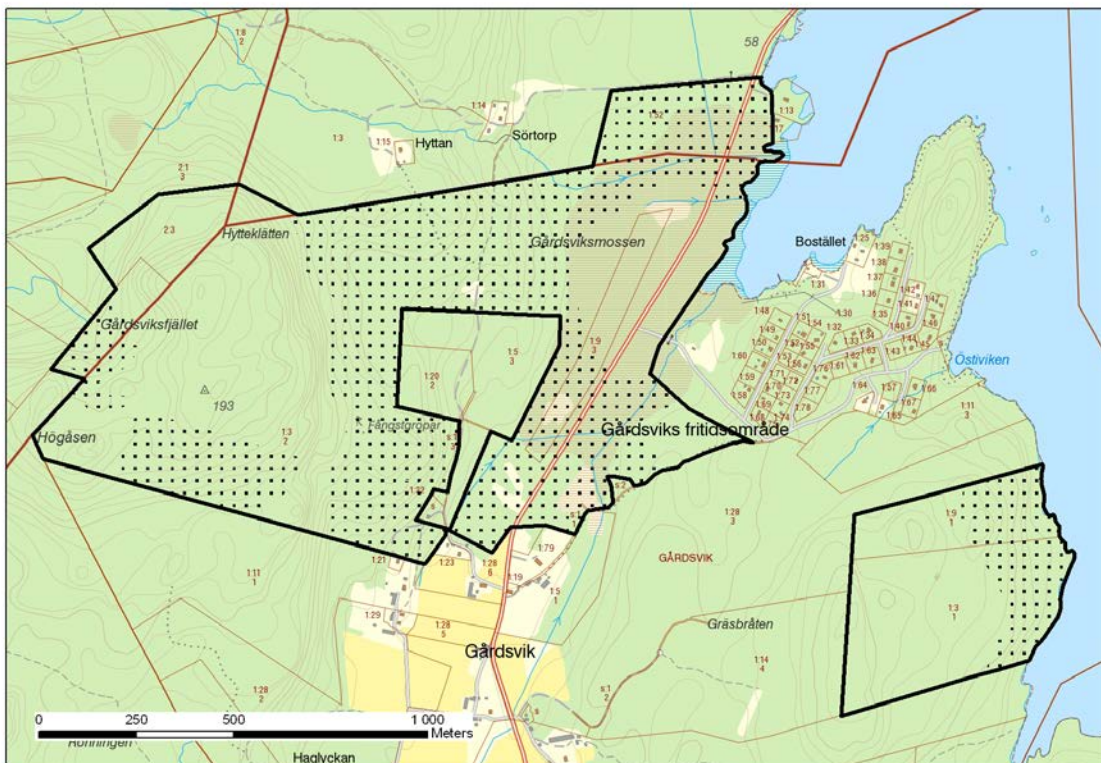
Mark som i dags läget har ett ringa eller begränsat naturvärde men som med utgångspunkt från befintlig vegetation och/eller belägenhet bedöms ha förutsättningar att utveckla och förstärka värdekärnans naturvärde antingen på kort eller längre sikt.

Arronderingsmark - grå

Marker utan påvisade naturvärden som medtagits i ett reservatsförslag främst för att förbättra reservatets geografiska utformning av lantmäteri- och eller skötseltekniska skäl men även för att minska intrånget för fastighetsägaren genom att restinnehavet får en lämplig avgränsning.

Maskinell avverkning av barr – engångsåtgärd, snedstrekat område.

Röjning gran - glesa intervall med syfte att förlänga lövsuccession, prickigt område.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET GÅRDSVIKSFJÄLLET

1. Syftet med naturreservatet

Naturreservatet Gårdsviksfjället bildas med syftet att bevara och utveckla biologisk mångfald i områden med värdefulla skogar. Områdena ska tillsammans med andra värdefulla skogar i det omgivande landskapet, ge goda förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av typiska växt- och djursamhällen. Inom ramen för syftet ska friluftsliv och besökarens upplevelser av områdets naturvärden gynnas.

Syftet uppnås genom att yngre lövrika successioner inledningsvis restaureras genom olika skötselåtgärder såsom uthuggning och ringbarkning av barrträd, ringbarkning av lövträd, frihuggning av grova lövträd och igenläggning av diken. Äldre barrdominerade delar utvecklas fritt genom intern dynamik eller genom kontrollerad bränning. Områdets naturvärden bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras. Vidare görs vissa anordningar för att underlätta för friluftslivet.

2. Beskrivning av bevarandevärden

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet gårdsviksfjället
NVR-nummer	2005618
Kommun	Säffle, Arvika och Grums
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark, produktiv	135 ha
Impediment	23 ha
Total areal	158 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Äldre triviallövskog Naturlig gammal barrskog
Strukturer	Grova träd, död ved, solbelysta döende och döda lövträd, luckor med hassel
Arter	vitryggig hackspett, tretåig hackspett

2.2. Historisk och nuvarande markanvändning

Markanvändningen vid Gårdsvik har en lång historia. De äldsta kända lämningarna efter mänsklig aktivitet är de fångstgropar som finns strax nedanför Gårdsviksfjällets brant. Enligt hembygdskartan från slutet av 1800-talet finns några mindre uppodlade marker inom reservatsområdet, bl.a. intill Gårdsviksmossen. Övriga delar är skogsmark som säkerligen använts till utmarksbete och vedtäkt. Spår efter äldre skogsutnyttjande finns bl.a. i form av kolbottnar och rester efter kolarkojor. Inom området finns rikligt med spår av modernt skogsbruk, som ungsogor, spår efter skogsmaskiner och avverkningstubbar.

Områdets bevarandevärden

2.2.1. Biologiska bevarandevärden

Huvudmotivet för den föreslagna reservatsbildningen är de höga ornitologiska värden i form av rik lövskogsberoende flora och fauna som förekommer i området. Gårdsviksfjällets belägenhet i en lövrik trakt understryker bevarandevärdet. *Vitryggig hackspett* konstaterades häcka 2003. *Mindre hackspett* och *gråspett* noteras regelbundet. Vidare förekommer *tretåig hackspett* regelbundet men om häckning sker är ovisst. Ett antal krävande vedlevande insekter har även noterats vid inventeringar.

2.2.2. Kulturhistoriska bevarandevärden

De kulturhistoriska spår som noterats i området inskränker sig till ett par nyfunna fångstgropar, ett antal kolbottnar samt någon rest efter kolarkoja. Vidare finns ett antal äldre och yngre stigar och körvägar där en utgör rester av landsväg. Denna används inte sedan någon gång på 1940-talet då landsvägens sträckning drogs om till att passera över Gårdsviksmossen istället.

2.2.3. Bevarandevärden för friluftsliv

Delområdet Gårdsviksfjället utgör en höjdrygg med varierande naturtyper och vildmarkskänsla. För den intresserade vandraren utgör området en utmaning, med sina branter och utblickar. Några fina utsiktspunkter finns strax ovanför östbranten på Gårdsviksfjället.

2.2.4. Geovetenskapliga bevarandevärden

Områdets storkuperade bergformer har ofta ett tunt och osammanhängande täcke av morän och i övrigt många och stora hållblottningar. Gårdsviksfjällets topp har förmodligen stuckit upp ovanför högsta kustlinjen. Nedanför denna är markytan påverkad av svallning. Jordarterna inom reservatet består till största delen av tunn morän, finkorniga jordar (lera – silt) samt organisk jordart (torv).

3. Skötselområden

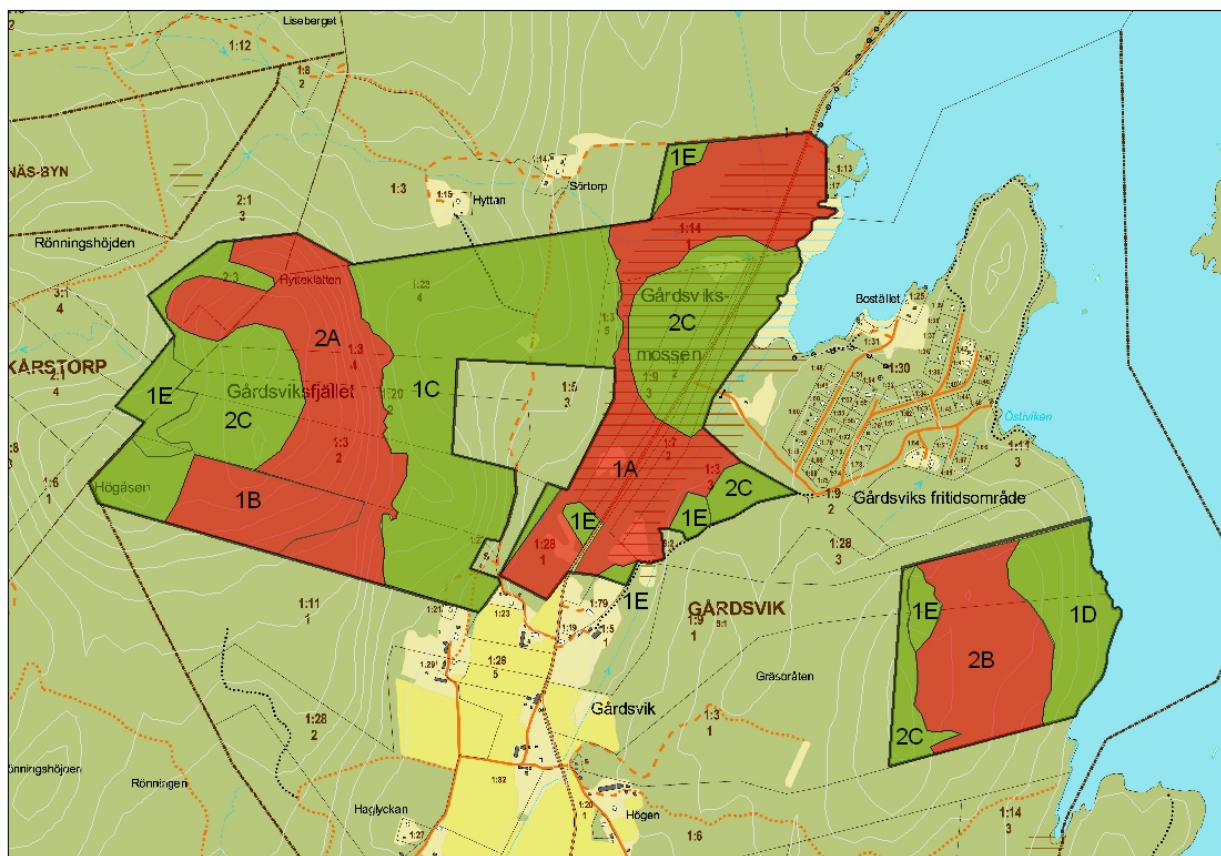

Bild 1. Indelning i skötselområden enligt nedan. Rödfärgade delområden är klassade som värdekärna.

3.1. Skötselområde 1. Lövskog

Skötselområdet karaktäriseras av marker med hög lövandel, antingen med lövdominans eller god potential att utveckla lövskogsvärden genom skötsel.

1A utgörs av **värdekärna** där skogen består av björksumpskog i kanten av Gårdsviksmossen. Inslag av klibbal, sälg, asp, tall och gran. I riktigt blöta partier i norra delen domineras vegetationen av olika videarter. Skogen är värdefull med sitt relativt stora innehåll av död ved. Främst består den döda veden av självgallrad björk eller klibbal. Grantorrträd som skapats endera genom vattenstress eller ringbarkning förekommer här och var. Spridd förekomst av

Naturvård
Fredrik Wilde

relativt nydöda björkar med angrepp av björksplintborre finns också. Dessa har främst skapats genom ringbarkningsåtgärder på f.d. bolagsmarken i norra delen. Eftersom sumpskogen är dikad frodas unga granar i vissa partier. Dessa kommer inom en 15 års period att växa upp i lövträdkronorna. Viss bäverpåverkan har noterats under senaste åren. Krävande arter som insekten *Ipidia binotata* (en glansbagge), *jättesvampmal*, *vitryggig hackspett*, *mindre hackspett* och *mindre flugsnappare* har observerats i delområdet.

1B har också klassats som **värdekärna** och består av mycket mager bergsskog där senvuxen asp dominerar. Inslag av gran, en, sälg, björk och tall förekommer. Det högt belägna sydvända läget i kombination med torra har skapat en rik miljö för vedlevande insekter. Gott om död asp med hackmärken efter spettar vittnar om gynnsamma förhållanden. Spridda grövre sälgar i ljusa lägen är särskilt värdefulla.

1C består av lövdominerad **utvecklingsmark** där bestånden är yngre. Björk och gran dominerar med ett undantag för ett tallbestånd i de södra delarna. Asp, tall, sälg, klibbal och hassel förekommer samt enstaka lind, lönn och rönn. Inslag av hållmarker som endera domineras av tall eller asp finns. Detta delområde hyser stora förutsättningar att på kort sikt utveckla höga lövskogsvärden genom skötsel.

1D består huvudsakligen av **utvecklingsmark** och smärre partier **värdekärna** som vetter mot sjön Lilla Värmeln. Björk dominerar med högt inslag av asp. Gran förekommer i yngre partier medan tall dominerar på några mindre hållmarksytor. Mer krävande arter som *jättesvampmal*, *kandelabersvamp*, *veckticka* och *aspgelélav* har noterats. Innan området var aktuellt för reservatsbildning skrev Skogsstyrelsen ett naturvårdsavtal med dåvarande markägaren på aktuellt delområde. I samband med det avverkades gran till förmån för lövskogsvärdena. Även en del högkapad och ringbarkad björk påskyndar naturvärdena. Med lite kompletterande skötsel kommer i stort sett hela delområdet att utvecklas till värdekärna inom några få år.

1E består av **utvecklingsmark** med flera mindre delområden där endera granplanteringar ska avverkas för efterföljande lövförnygring, eller blandungskogar där ung gran ska röjas bort.

3.1.1. Bevarandemål – 9010 västlig taiga, (86 ha)

De kommande ca 100 åren domineras området av triviala lövträd och präglas av luckig skog där åldrande och avdöende leder till att påtagligt med död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningstadiet. Omvälvande störning i form av t.ex. omfattande stormfällning och /eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Areal Västlig taiga ska vara 86 hektar.

Naturvård
Fredrik Wilde

3.1.2. Åtgärder

Diken läggs igen där så är möjligt utan att den allmänna vägen eller av reservatet omgivande mark påverkas. Där diken inte kan läggas igen pga ovanstående röjs/ringbarkas istället ung/medelålders gran i vissa partier inom sumpskogen 1A för efterlikna påverkan av en mer naturlig hydrologi. Värdekärnan 1B kan tills vidare lämnas för fri utveckling.

Utvecklingsmarkerna åtgärdas snarast genom avverkning av gran, maskinellt i medelålders bestånd och manuellt i yngre. Vid maskinell avverkning kapas högstubbar av löv.

Ringbarkning av löv, främst grövre björk på utvecklingsmarker, görs i intervaller de första 10 åren. Åtgärderna ska gynna förekomsten av välutvecklade hasselbuketter och sälg. På lång sikt bör bedömning ske hur länge en lövdominans kan hållas inom friska partier innan ev. granen kan tillåtas ta över dominansen alternativt förnya lövet genom bränning.

3.2. Skötselområde 2. Barrskog

Delområdet rymmer all gammal barrskog (delområde 2A och 2B) och några mindre delar ungskog där skogen får utvecklas fritt utan åtgärder.

2A utgörs av **värdekärna** på Gårdsviksfjället bestående av grandominerade branter och det magrare talldominerade höjdläget. Branten innehåller bitvis betydande lövinslag. Vissa partier är mycket svårforcerade med lodytor och stora block. I norra delen finns en gammal, relativt hänslavrik granskog. Död ved finns än så länge sparsamt. Arter som hittats är *grön sköldmossa*, *gränsticka* och *dvärgbägarlav*. Dessa är beroende av kontinuerlig tillgång på död ved. På spridda gamla solexponerade aspar har kläckhål efter *asppraktbagge* hittats på några ställen.

2B består av gammal granskog i östsluttning strax öster om Gräsbråten. Skogen börjar anta naturskogskaraktär och har klassats som **värdekärna**. Inom ca tio år finns rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier. Orsaken är spridda angrepp av barkborrar. Enstaka gamla aspar och björkar förekommer. Skogen karaktäriseras av relativt hög bonitet och blåsippor förekommer på några ställen.

2C utgörs av yngre barrbestånd där tidens tand får utveckla naturvärdena genom intern dynamik, dvs naturligt åldrande hos bestånden och naturligt bildande av död ved genom angrepp av insekter och rötsvampar. Den östligaste delen av 2C innehåller en större mängd död ved i form av tallstockar som placerats i ett solöppet läge för att gynna vedlevande insekter som kräver grövre, varm ved. Tallstockarna är vindfällna från intilliggande frötallställning som staten numera sålt i en bytesaffär.

3.2.1. Bevarandemål

Fullgod västlig taiga barrskog med intern dynamik. Omvälvande störning i form av t.ex. omfattande skogsbrand, stormfällning och /eller insektsangrepp, kan leda till att skogen under

Naturvård
Fredrik Wilde

perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Areal västlig taiga ska vara 48 hektar.

3.2.2 Åtgärder

Delområdet lämnas orört med undantag för den västligaste delen där de utplacerade tallstockarna bör hållas solexponerade de närmaste åren. På sikt bör förutsättningarna för en kontrollerad bränning undersökas och ev. genomföras på Gårdsviksfjället.

3.3. Skötselområde 3/ Friluftsliv

Skötselområdet omfattar endast den större nordvästra delen av reservatet vid själva Gårdsviksfjället. Det andra delområdet vid Gräsbråten kommer inte att besöksanpassas. Skogsbilvägen till vändslingan i norr är påbättrad hösten 2009 med bärlager som ska klara virkesuttag enligt skötselplanen. Efter virkestransporten anpassas vägen efter personbilstrafik med ett gruslager, en parkeringsplats med informationstavla placeras vid vändslingan och en vandringsled upp på Gårdsviksfjället anläggs. Denna ska innehålla minst en rastplats vid lämplig utsiktspunkt.

3.3.1. Kvalitetsmål

- ✓ Tillgängligt för allmänheten att ta sig fram till reservatet med bil eller buss, med undantag under snöperiod eller tjallossningstid, samt plats att parkera 4 bilar
- ✓ Medelsvår vandringsled som går upp till utsiktspunkt och trivselplats på Gårdsviksfjället

3.3.2. Åtgärder

- ✓ Ställa i ordning parkeringsplats med informationstavla och vägvisning till reservatet
- ✓ Planera dragning av vandringsled från parkeringsplats och upp på Gårdsviksfjället. Placera enkel sittgrupp eller vindskydd vid utsiktspunkt

4. Uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

Naturvård
Fredrik Wilde

-Skyltning och leder;
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

-Skötsel av rastplats;
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

-Åtgärder i skogsbestånd;
Vad, vilka områden och tidsåtgång.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs varje år för:

- ✓ Skyltning, information och leder
- ✓ Rastplats och p-plats

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 6:e år för:

- ✓ Inventering av hackspettar

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 12:e år för:

- ✓ Utbredning av arealer västlig taiga
- ✓ Ringbarkade björkar
- ✓ Andelen gran i lövbestånd

5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Markvård		
Maskinell avverkning och röjning av barrträd	2012	1A, 1C, 1D och 1E
Ringbarkning av björk	2012 - 2020	1A, 1C, 1D
Röjning/avverkning av gran	löpande	1C, 1E
Anläggningar för friluftslivet		
Informationstavla	2013	1C

Naturvård
Fredrik Wilde

Anlägga led	2013	1C, 2A
Underhåll av skyltar och leder	Löpande	1C och 2A
Underhåll av rastplats	Löpande	2A
Uppföljning/inventering		
Inventering av hackspettar	vart 6:e år med start 2013	Alla (metodik ej vald)
Arealer som uppfyller kvalitetskriterierna för västlig taiga	Vart 12:e år	Alla till dess kriterierna anses uppfyllda
Vedinsekter i vitryggsområden – före och efter åtgärder	Årligen el. vartannat år - kunskaper och slutsatser styr antal år	1C

6. Genomförd dokumentation

Naturvärdena på Gårdsviksfjället och Gårdsviksmossen uppmärksammades först på 1990-talet då Skogsstyrelsen genomförde den nationella inventeringen av nyckelbiotoper. Inom ramen för arbetet med Åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett genomfördes en fördjupad naturvärdesinventering av områdets lövkvalitéer av Skogsstyrelsen. Det hela ledde fram till en utredning av Länsstyrelsen om behov av framtida skyddsbehov.

NBI, Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering. Skogens pärlor.

Skogsstyrelsen 2004, fördjupad lövskogsinventering.

Naturvårdsverket. Åtgärdsprogram för bevarande av Vitryggig hackspett och dess livsmiljöer, rapport 5486.

Länsstyrelsen 2005 - 2012. Inventering av naturvärden (Fredrik Wilde).

Länsstyrelsen 2007. Strategi för formellt skydd av skog i Värmlands län – naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen i Värmlands län, rapport nr 2007:5.

Appelqvist, T. & Lindholm, M. 2009: Vedinsekter i vitryggsområden – före och efter skötselåtgärder. Pro Natura.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Skrivelsen måste ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet , annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	<p>I skrivelsen skall Ni</p> <ul style="list-style-type: none">- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret)- redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras <p>Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.</p> <p>Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.</p> <p>Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.</p>
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.